

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Tdo/23/2017
Identifikačné číslo spisu: 1415010424
Dátum vydania rozhodnutia: 20.09.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Šišková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:1415010424.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Aleny Šiškovej a sudcov JUDr. Gabriely Šimonovej a JUDr. Martina Bargela na neverejnom zasadnutí konanom v Bratislave 20. septembra 2017 v trestnej veci obvineného A. R., pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona, o dovolaní obvineného A. R. podanom proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo 4. augusta 2016, sp. zn. 4To/78/2016, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c/ Trestného poriadku dovolanie obvineného A. R. sa o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV z 31. marca 2016, sp. zn. 3T/152/2015, bol obvinený A. R. uznaný vinným zo spáchania zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že

dňa 11. októbra 2015 v čase okolo 21:30 hod. v Bratislave na ul. L. N. č. 1 pri podzemných garážach OD Billa požadoval od poškodeného L. W. zaplatenie sumy vo výške 3 000 € tým spôsobom, že pokiaľ nezaplatí, tak ho udá na políciu zo znásilnenia bližšie nestotožnenej osoby s tým, že sa ho báť nemusí, ale ak by chcel, tak ho naloží do auta a už ho nikto nikdy nenájde, pričom keď mu poškodený L. W. uviedol, že o žiadnom znásilnení nič nevie, tak mu obžalovaný povedal, že má na to dôkazy, a že môže prísť niekto iný a môže sa mu niečo stať, nakoľko vie odkiaľ je, kde býva tak poškodený L. W., ako aj jeho rodičia, pričom sa ho spýtal, či má rád svoju rodinu a nech si dobre rozmyslí, ako sa dohodnú, pretože v prípade, ak tie peniaze nezaplatí, sa niekomu z jeho rodiny môže niečo stať, pričom následkom uvedeného nátlaku mu poškodený L. W. zo strachu o seba a svoju rodinu povedal, že peniaze mu dá nasledujúci deň, s čím obžalovaný súhlasil za podmienky, že mu dá poškodený L. W. svoj občiansky preukaz s odôvodnením, aby mal istotu, že mu do rána neujde, následne sa 12. októbra 2015 v čase o 12:44 hod. spoločne stretli pred G. v Bratislave pred vchodom do Mc Donaldu, kde poškodený L. W. z obavy o svoj život a zdravie, ako aj život svojich blízkych odovzdal obžalovanému hotovosť vo výške 100 €.

Za tento trestný čin mu bol uložený podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona s použitím § 37 písm. m/, § 38 ods. 5 Trestného zákona trest odňatia slobody v trvaní 4 roky a 6 mesiacov. Podľa § 48 ods. 2 písm. b/ Trestného zákona ho prvostupňový súd pre výkon uloženého trestu zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia.

Krajský súd v Bratislave uznesením zo 4. augusta 2016, sp. zn. 4To/78/2016, zamietol odvolanie obvineného A. R. podľa § 319 ako nedôvodné.

Proti rozsudku druhostupňového súdu podal prostredníctvom obhajkyne dovolanie obvinený A. R. z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku, že bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu a podľa písm. i/ Trestného poriadku, t. j. že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku obvinený uviedol nasledovné argumenty: obvinený žiadal prvostupňový súd o vyhotovenie zvukového záznamu z hlavného pojednávania v jeho trestnej veci a nebola mu poskytnutá žiadna odpoveď. Vzhľadom na to, že tieto zvukové záznamy mu neboli poskytnuté, nie je možné overiť jeho námietky k spôsobu vedenia hlavného pojednávania a k údajnej nesprávnej protokolácii; samosudca prerušil v záverečnej reči obhajkyňu obvineného; obvinený namieta, že ak sa nemal možnosť oboznámiť so zvukovým záznamom z hlavného pojednávania, nemohol sa vyjadriť ku všetkým dôkazom, a tak bolo porušené jeho právo na obhajobu a záverom dodal, že súdy nižších stupňov označili za dôkaz aj výpis SMS správ z jeho mobilného telefónu, ale tento nemohol byť zaistený zákonným spôsobom, pretože po čase jeho zaistenia (ktorý vyplýva z protokolu o zaistení) z neho boli realizované ešte tri hovory.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku obvinený ponúka vlastný spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov a uvádza najmä nasledovné dôvody: skutok nenaplnia znaky skutkovej podstaty trestného činu vydierania; obvinený bol usvedčený iba výpoveďou poškodeného, pretože ostatní svedkovia vypovedali iba o tom, čo počuli od poškodeného; celá akcia bola vyprovokovaná poškodeným a kontrolovaná políciou; poškodený účelovo menil svoje výpovede, jeho výpovede nie sú logicky a chronologicky konzistentné; to, čo obvinený povedal poškodenému, t. j., že keby chcel obvinený poškodenému ublížiť, tak ho naloží do auta a už ho nikto nenájde, nemožno považovať za vyhrážku alebo útok; z SMS správ, ktoré boli označené ako dôkaz, nie je možné vyvodiť, že by sa obvinený poškodenému vyhrážal násilím; poškodený naviedol svedkov, aby uviedli nepravdivé a zavádzajúce informácie; výpovede poškodeného nie sú dostačujúce ako jediný usvedčujúci dôkaz, pretože z nich vzišiel celý rad závažných pochybností, ktoré podľa obvineného neboli odstránené; nebol zasiahnutý objekt trestného činu, ktorým je slobodné rozhodovanie človeka, pretože poškodený dobrovoľne prišiel na stretnutie a sám navrhol jeho miesto; nebola naplnená objektívna stránka trestného činu, pretože konanie obvineného nemožno považovať za konanie násilím, hrozbou násillia alebo inej ťažkej ujmy.

V dovolaní obvinený navrhol dovolaciemu súdu, aby podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c/, písm. i/ Trestného poriadku vyslovil, že napadnutým uznesením krajského súdu a v konaní, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v ustanovení § 189 ods. 1 Trestného zákona a aby podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu, rozsudok prvostupňového súdu, ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku Okresnému súdu Bratislava IV prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu sa vyjadrila prokurátorka Okresnej prokuratúry Bratislava IV (č. l. 300), ktorá sa nestotožnila s dôvodmi dovolania obvineného A. R.. Poukázala na rozsiahle odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorý sa vysporiadal so skutočnosťami namietanými v dovolaní už v odvolacom konaní, keďže tieto boli obsiahnuté aj v odvolaní proti rozsudku okresného súdu. Namietané dovolacie dôvody podľa prokurátorky neboli naplnené, a preto dovolaciemu súdu navrhla, aby dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c/ Trestného poriadku odmietol, resp. podľa § 392 ods. 1 Trestného

poriadku dovolanie zamietol z dôvodu, že neboli preukázané dôvody dovolania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 2 písm. h/ Trestného poriadku), bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobou oprávnenou (§ 369 ods. 2 písm. b/ Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1, 2 Trestného poriadku) a že obvinený pred podaním dovolania využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku).

Najvyšší súd zistil, že dovolanie obvineného A. R. nie je opodstatnené, pretože je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania.

V prvom rade najvyšší súd poznamenáva, že všetky v dovolaní uvedené námietky už boli predmetom súdneho prieskumu v rámci odvolacieho konania pred súdom druhého stupňa. Z obsahu písomného odôvodnenia dovolania je zrejmé, že obvinený chápe dovolanie ako ďalší riadny opravný prostriedok, pretože dovolaním namieta predovšetkým zistený skutkový stav a spôsob, akým súdy prvého a druhého stupňa v napadnutom konaní vyhodnotili vykonané dôkazy v jeho neprospech. Je preto nevyhnutné v úvode uviesť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu, ktorým sa má zabezpečiť náprava procesných a hmotnoprávných chýb taxatívne uvedených ako dovolacie dôvody v ustanovení § 371 ods. 1 písm. a/ až písm. n/ Trestného poriadku. Mimoriadny opravný prostriedok - dovolanie - neslúži k revízii skutkových zistení urobených súdmi prvého a druhého stupňa.

Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňovať, alebo korigovať len odvolací súd. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu druhého stupňa. Správnosť a úplnosť skutkových zistení dovolací súd nemôže posudzovať, pretože nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Námietka nesprávnosti skutkových zistení, námietka proti spôsobu a rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne nesúhlas s tým, ako súd hodnotil vykonané dôkazy, nemôže zakladať žiadny z dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku. Nie je možné, s poukazom na obvineným uplatnené dovolacie dôvody uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c/, písm. i/ Trestného poriadku, domáhať sa preskúmania skutkových zistení, na ktorých je rozhodnutie založené. Dovolací súd môže posudzovať len to, či súdy na zistený skutkový stav, ktorý je v dovolacom konaní daný a nemenný, aplikovali správne ustanovenia Trestného zákona.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu. Právo na obhajobu je jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu zabezpečujúcim „rovnosť zbraní“ medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom ako žalobcom v trestnom konaní, na strane druhej. Táto základná zásada trestného konania je v Trestnom poriadku upravená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku, vyplýva z čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a je garantovaná v ďalších významných právnych dokumentoch, akými sú Listina základných práv a slobôd a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby, a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Porušenie práva na obhajobu je podstatnou chybou konania. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku je však koncipovaný oveľa užšie, nie je ním akékoľvek (resp. každé) porušenie práva na obhajobu, ale len porušenie tohto práva „zásadným spôsobom“. Pri posudzovaní, či v danom prípade bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu, sú dôležité konkrétne podmienky prípadu, ktoré je potrebné vyhodnotiť individuálne, ako aj vo vzájomných súvislostiach. Podstatou práva na obhajobu je zabezpečiť obhajovanie práv obvineného tak, aby v konaní boli okrem iného objasnené aj všetky skutočnosti svedčiacie v prospech obvineného, a aby sa na ne v konaní a pri rozhodovaní prihliadalo.

Treba tiež zdôrazniť, že trestné konanie treba posudzovať komplexne ako jeden celok a nie je možné z hľadiska zachovania práv obvineného hodnotiť len niektoré parciálne, jednotlivito extrahované úkony resp. postupy a na základe nich konštatovať zásadné porušenie jeho obhajobných práv.

Dovolací súd po preštudovaní spisového materiálu nezistil žiadne skutočnosti svedčiacie o tom, že by v priebehu konania na súdoch nižšieho stupňa došlo k porušeniu práva obvineného A. R. na obhajobu. Naopak, jeho právo na obhajobu bolo v priebehu trestného konania zachované, pričom obvinený mal možnosť zúčastňovať sa pojednávani a uplatňovať svoje práva či už osobne, alebo prostredníctvom obhajcu, pričom toto svoje právo v priebehu konania aj aktívne využíval. Námietky obvineného k ustanoveniu § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku uvedené v dovolaní nepovažuje najvyšší súd za také skutočnosti, ktoré by zásadným spôsobom zasahovali do jeho práva na obhajobu. Druhostupňový súd sa s týmito námietskami v napadnutom rozhodnutí náležite vysporiadal a najvyšší súd v podrobnostiach odkazuje na jeho odôvodnenie.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku najvyšší súd poznamenáva, že v rámci dovolacieho konania nie je prípustné preskúmať správnosť a úplnosť zisteného skutku (veta za bodkočiarkou § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku), ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku. Skutkový stav môže najvyšší súd hodnotiť len z toho hľadiska, či skutok alebo iné okolnosti skutkovej povahy boli správne právne posúdené, to znamená, či boli právne kvalifikované v súlade s príslušnými ustanoveniami hmotného práva. Preto nemožno preverovať úplnosť vykonaného dokazovania a správnosť hodnotenia jednotlivých dôkazov, nakoľko toto sú otázky upravené normami procesného práva, nie hmotným právom. Uvedený záver zodpovedá skutočnosti, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom a rozhoduje aj o ňom najvyšší súd už v tretej inštancii, kde nemožno znovu vytvárať, či meniť skutkové zistenia. S ohľadom na to nemôže najvyšší súd sponchybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané súdmi nižších stupňov.

V rámci tohto dovolacieho dôvodu je potrebné zdôrazniť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o jeho existencii je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením (skutkovými závermi), ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia, čo je zrejmé z dikcie § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku veta za bodkočiarkou. Dovolací súd nemôže skutok ustálený súdmi prvého a druhého stupňa ani meniť ani dopĺňať (to neplatí len pre posúdenie dôvodnosti dovolania ministra spravodlivosti podané podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku).

Inak povedané vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého, prípadne druhého stupňa vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môžu obvinení v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdom, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi nižších stupňov - ich posudzovanie je dominanciou konania odvolacieho súdu. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvolaciu“ inštanciu zameranú na preskúmavanie rozhodnutí súdov nižších stupňov.

Pre dovolací súd je rozhodujúce skutkové zistenie, podľa ktorého obvinený spáchal skutok tak, ako je uvedený v rozsudku súdu prvého stupňa, s ktorého skutkovými závermi sa stotožnil aj odvolací súd. Popísanému skutkovému stavu plne zodpovedá i právny záver vyjadrený v posúdení skutku ako zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona. Použitú právnu kvalifikáciu odôvodňujú všetky skutkové okolnosti, ktoré sú v popise skutku zahrnuté a ktoré vyjadrujú naplnenie príslušných znakov skutkovej podstaty označeného trestného činu. Z uvedeného vyplýva, že ani tento dovolací dôvod nebol naplnený.

So zreteľom na vyššie uvedené najvyšší súd nezistil naplnenie žiadneho dovolacieho dôvodu vo veci obvineného A. R., a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.